

Gilbert Achcar

Om kriget i Ukraina

Gilbert Achcar är en socialistisk akademiker och författare, som växte upp i Libanon, men som nu är professor i utvecklingsstudier och internationella relationer vid School of Oriental and African Studies vid University of London.

Achcar har skrivit många böcker och artiklar om Mellanöstern och arabvärlden, bl a den till svenska översatta boken [Barbariernas kamp – 11 september och den nya världsordningen](#), 2003. Han var mycket produktiv under den arabiska våren, då han förutom flera böcker skrev ett stort antal artiklar om ”de arabiska revolutionerna”. På marxistarkivet finns ett stort antal av hans artiklar om detta, se [Texter av Gilbert Achcar](#).

Nedan återges två artiklar om Ukraina-kriget. Den första tar upp frågan ur ett mer generellt perspektiv. Den andra är en uppföljning av den första, som även tar upp frågan ur ett Mellanöstern-perspektiv.

Båda artiklarna är översatta av Göran Källqvist.

PM om en radikal antiimperialistisk ståndpunkt om kriget i Ukraina

Gilbert Achcar

Från [International Viewpoint](#), 28/2 2022

Den ryska invasionen av Ukraina är det andra avgörande ögonblicket i det nya kalla krig som världen har slungats in i sedan sekelskiftet, som ett resultat av USA:s beslut att utvidga NATO. Det första avgörande ögonblicket var den USA-ledda invasionen av Irak 2003. Den slutade med ett fullständigt misslyckande att uppnå USA:s imperialistiska mål. Det pris som Irak betalade – och fortfarande betalar tillsammans med grannländerna – har varit enormt, men som USA:s tillbakadragande från Afghanistan nyligen visade, har USA-imperialismens benägenhet att invadera andra länder blivit allvarligt begränsat.

Ödet för Rysslands invasion av Ukraina kommer att avgöra hur benägna till aggressioner andra länder kommer att bli. Om den misslyckas kommer det att få kraftfullt avskräckande effekter på alla globala och regionala makter. Om den blir framgångsrik, dvs. om Ryssland lyckas ”återställa freden” i Ukraina med hjälp av ryska stövlar, så kommer effekten att bli en kraftig glidning av den globala situationen i riktning mot djungelns obegränsade lag, och uppmuntra USA-imperialismen och dess allierade att återuppta sitt eget aggressiva agerande.

För tillfället har det ukrainska folkets heroiska motstånd fått hela spektrumet av reaktionära beundrare av Vladimir Putin, från den globala hårda högern och yttersta högern till så kallade vänsteranhängare till den ryska imperialismen, att hamna i kaos. En seger för Putin i Ukraina skulle på ett oerhört sätt stärka hela denna räcka reaktionära politiker.

Utöver allmänna fördömanden av den ryska invasionen har det också funnits en viss förvirring i de verkliga antiimperialisternas led om inställningen till speciella frågor gällande det pågående kriget. Det är viktigt att klargöra dessa frågor.

1) Det räcker inte att kräva att Ryssland ska avbryta sina angrepp och kräva ”ett omedelbart eldupphör och återgång till förhandlingsbordet”. Vi använde inte ett sådant FN-liknande språk när USA invaderade Irak, utan krävde att angriparna omedelbart och ovillkorligt skulle dra sig tillbaka, precis som vi har gjort vid alla tillfällen då ett land har invaderats av ett annat. Likaså ska vi inte bara kräva att aggressionerna upphör, utan också att det sker ett omedelbart och ovillkorligt tillbakadragande av de ryska trupperna från Ukraina.

2) Kravet på ett ryskt tillbakadragande gäller varje tum ukrainskt territorium – inklusive det territorium som Ryssland invaderade 2014. När det blir dispyter om vem ett territorium tillhör varsohelst i världen – som i detta fall Krim eller provinserna i östra Ukraina – så accepterar vi aldrig att de löses med naket våld och maktens lag, utan bara med hjälp av folkets fria utövande av sin rätt till demokratiskt självbestämmande.

3) Vi är mot krav på direkt militär intervention av en imperialistisk makt mot en annan, vare sig det är med trupper på plats eller genom att införa en flygförbudszon på avstånd. Som allmän princip är vi mot direkta militära interventioner av något imperialistiskt land någonstans. Att be en av dem drabba samman med en annan är samma sak som att önska ett världskrig mellan kärnvapenmakter. Dessutom finns det ingen chans att en sådan intervention kan genomföras inom ramen för internationell lag, eftersom de flesta stora imperialistiska länder har vetorätt i FN:s säkerhetsråd. Även om det är lätt att förstå att ukrainska offer för aggressionen kan föra fram sådana krav av förtvivlan, så är det icke desto mindre oansvariga krav.

4) Vi är för att villkorslöst tillhandahålla defensiva vapen till offren för aggressionen – i detta fall den ukrainska staten som kämpar mot den ryska invasionen på sitt territorium. Ingen ansvarsfull antiimperialist krävde att Sovjetunionen eller Kina skulle ingripa i kriget i Vietnam mot den amerikanska invasionen, men alla radikala antiimperialister var för ökade vapenleveranser från Moskva och Beijing till det vietnamesiska motståndet. Att ge de personer som kämpar ett rättfärdigt krig medel för att kämpa mot en mycket mäktigare angripare, är en grundläggande internationalistisk plikt. Att säga blankt nej till sådana leveranser står i motsättning till den grundläggande solidariteten med offren.

5) Vi har ingen allmän principiell inställning till sanktioner. Vi var för sanktioner mot den sydafrikanska apartheidstaten och vi är för sanktioner som riktas mot den israeliska bosättningskoloniala ockupationen. Vi var mot sanktionerna som infördes mot den irakiska staten efter att den hade ödelagts av krig 1991, ty det var mordiska sanktioner som inte tjänade någon rättvis sak utan bara att en stat skulle underkuvas av USA-imperialismen till priset av nästan folkmord för dess befolkning. Västmakterna har beslutat om en hel rad nya sanktioner mot den ryska staten för dess invasion av Ukraina. En del av dem kan säkert minska den enväldiga Putinregimens förmåga att finansiera sin krigsapparat, andra kan bli skadliga för den ryska befolkningen utan att särskilt mycket påverka regimen eller dess oligarkkompisar. Vårt motstånd mot den ryska aggressionen och vår misstro mot de imperialistiska västregeringarna innebär att vi varken ska stöda de sistnämndas sanktioner eller kräva att de ska upphävas.

6) Utifrån ett progressivt perspektiv är slutligen den mest uppenbara och entydiga frågan av alla kravet att alla gränser öppnas för de ukrainska flyktingarna, precis som de borde för alla flyktingar som flyr från krig och förföljelser oavsett från vilken del av världen de kommer. Plikten att välkomna och inhysa flyktingar och kostnaderna för det måste fördelas jämnt mellan alla rika länder. De inrikes tvångsförflyttade personerna inom Ukrainas gränser ska också förses med trängande humanitär hjälp.

Solidaritet med det ukrainska folket!

Sex vanliga frågor om en antiimperialistisk politik idag och kriget i Ukraina

Från [International Viewpoint](#), 21/3 2022 (ursprungligen publicerad i [New Politics](#), 19/3)

Det följande är sex frågor om den ståndpunkt som framfördes i mitt ”PM om en radikal anti-imperialistisk ståndpunkt om kriget i Ukraina” (se ovan).

Fråga 1: Stöder det "globala Syd" Ryssland?

Låt oss titta på fakta. Tänk först på vänstern i det globala syd, där det har funnits olika ståndpunkter. I den arabisktalande delen av världen som jag kommer från är de enda "vänsterpartier" som har stött den ryska invasionen samma partier som har stött Bashar al-Assad, vars blodtörstiga regim står under ryskt beskydd. De två största kommunistpartierna i regionen, de i Irak och Sudan, fördömde entydigt den ryska invasionen, samtidigt som de (precis som det ska vara) också fördömde den amerikanska imperialismens politik. Efter att i ett uttalande ha fördömt konflikterna mellan de imperialistiska styrkorna, sa det sudanesiska kommunistpartiet att det "fördömer den ryska invasionen av Ukraina och kräver ett omedelbart tillbakadragande av de ryska styrkorna från landet, och fördömer samtidigt den USA-ledda imperialistiska alliansens politik att skapa spänningar och krig, och hota världsfreden och säkerheten". De sudanesiska kommunisterna är väl lämpade att känna till sanningen om den ryska imperialismen, som är den enda av stormakterna som öppet stöder kuppmaakarna i deras land.

Vad gäller staterna i det globala syd, så lade 35 av dem ner rösten vid omröstningen om den ryska invasionen i FN:s generalförsamling. Alla stater i det globala nord röstade antingen för resolutionen (alla väst- och allierade länder) eller mot den (Ryssland och Belarus). Men det krävs inte mycket insikt för att inse, att det bland de 141 länder som röstade för resolutionen fanns betydligt fler än 35 stater från samma globala syd. Det är alltså inte en "spricka mellan nord och syd", utan en klyfta mellan å ena sidan västimperialismens vänner och/eller skyddslingar, och å den andra den ryska imperialismens vänner och/eller skyddslingar. Och eftersom de flesta av de sistnämnda också är vänner och/eller skyddslingar till västimperialismen, så föredrog de att lägga ner rösten istället för att lägga sina röster till de 5 som röstade mot resolutionen, som, utöver de två redan nämnda, är Nordkorea, Syrien och Eritrea.

Det är sant att de två mest befolkade länderna i det globala syd, Kina – själv omtvistat angående sin imperialistiska karaktär¹, vilket visar hur förenklat schemat nord-syd är inom politiken – och fascisterna Narendra Modis indiska regering, båda ställde in sig hos Ryssland. Men bland de länder som röstade för FN-resolutionen finns länder som AMLO:s Mexiko, talibanernas Afghanistan, Bolsonaros Brasilien (ja Putins beundrare), generalernas Myanmar (som skyddas av Kina) och Duterte's Filippinerna.

Fråga 2: Gynnas inte NATO av att Ukraina står upp mot den ryska invasionen?

Det första att säga är, "än se'n?" Vårt stöd till folk som kämpar mot imperialismen ska inte vara beroende av vilken imperialistisk sida som stöder dem. Med samma logik skulle rättvisan i så fall offras för den överordnade kampen mot "västblocket", vilket vissa inom de läger-tänkande falska vänsterkretsarna hävdar. För min del skrev jag att framgångar för Ryssland – en utgång som tyvärr fortfarande är en reell möjlighet – skulle "uppmuntra USA-imperialismen och dess allierade att återuppta sitt eget aggressiva agerande". I själva verket har USA och dess allierade redan gynnats enormt av Putins aktion. De borde vara varmt tacksamma mot den ryske diktatorn.

Ett framgångsrikt ryskt övertagande av Ukraina skulle uppmuntra USA att återgå till linjen att erövra världen med våld inom ramen för en ökad ny kolonial uppdelning av världen och ökade globala motsättningar, medan ett ryskt misslyckande – tillsammans med USA:s misslyckanden i Irak och Afghanistan – skulle stärka det som Washington kallar "Vietnam-syndromet". För mig verkar det dessutom helt uppenbart att en rysk seger skulle stärka krigshetsen och trycket för ökade militära utgifter i NATO-länderna betydligt, något som

¹ Se [Kinas statskapitalistiska imperialism](#) av Per-Åke Westerlund, [John Ross och myten om socialism med kinesiska skrivtecken](#) av William Briggs och [KINA – en ny imperialism uppstår](#) av Pierre Rousset.

redan har fått en flygande start, medan ett ryskt nederlag skulle ge mycket bättre villkor för vår kamp för allmän nedrustning och upplösning av NATO.

Om Ukraina skulle lyckas avvisa det ryska oket, är det mer än sannolikt att landet skulle bli en lydstat till västmakterna. Men poängen är att om de inte lyckas så kommer landet att bli liveget. Och man behöver inte vara utbildad medeltidshistoriker för att veta att villkoren för en tjänare är ojämförligt bättre än för en träl!

Fråga 3: Hur kan vi radikala antiimperialister stöda ett motstånd som leds av en borgerlig högerregering?

Ska vi bara stöda ett folk som gör motstånd mot en överbeväpnad imperialistisk invasion om motståndet leds av kommunister och inte en borgerlig regering? Det är en mycket gammal ultravänsteristisk uppfattning om den nationella frågan, som Lenin med rätta bekämpade på sin tid. En rättmätig kamp mot nationellt förtryck, för att inte tala om mot utländsk ockupation, måste stödas oavsett ledarskapets karaktär: om kampen är berättigad så innebär det att den berörda befolkningen aktivt deltar i den och förtjänar stöd, oavsett ledarskapets karaktär.

Det är förvisso inte de ukrainska kapitalisterna utan det arbetande folket i Ukraina som mobiliseras massivt i de ukrainska väpnade styrkorna i form av ett improviserat hemvärn och nya sorters ”mordbrännare”. Och under sin kamp mot den storryska imperialismen, som leds av en diktatorisk och oligarkisk ultrareaktionär regering i Moskva som härskar över ödet för ett av de mest ojämlika länderna på planeten, förtjänar det ukrainska folket vårt fulla stöd. Det innebär ingalunda att vi inte kan kritisera regeringen i Kiev.

Fråga 4: Är inte det pågående kriget ett interimperialistiskt krig?

Om alla krig där respektive sida stöds av en imperialistisk rival skulle kallas ett interimperialistiskt krig, så skulle alla krig i vår tid vara interimperialistiska, ty som regel räcker det att en av de rivaliserande imperialismerna stöder ena sidan för att den andra imperialismen ska stöda den motsatta sidan. Det är inte ett interimperialistiskt krig. Ett interimperialistiskt krig är ett direkt krig (och inte ombudskrig) mellan två stater, som var och en försöker invadera den andra statens territoriella och (ny-)koloniala område, vilket t ex det Första världskriget var ett mycket tydligt exempel på. Lenin tyckte om att kalla det för ett ”plundringskrig” från båda sidor.

Att beskriva den pågående konflikten i Ukraina, där det sistnämnda landet inte har några ambitioner och än mindre avsikter att erövra ryskt territorium, och Ryssland har den uttalade avsikten att underkasta sig Ukraina och erövra en stor del av dess territorium – att kalla denna konflikt interimperialistisk istället för ett imperialistiskt invasionskrig är en enorm förvanskning av verkligheten.

Den primära, mest omedelbara funktionen av att förse Ukraina med vapen är därmed att hjälpa landet att göra motstånd mot att bli liveget, även om det istället vill bli en lydstat i tron att det är den enda garantin för frihet. Vi måste givetvis också vara mot att det blir en lydstat, men just nu måste vi ta itu med det mest trängande behovet.

Om det andra imperialistiska lägret går med i kriget direkt skulle den nuvarande konflikten förvandlas till ett verkligt interimperialistiskt krig i ordets rätta mening, en sorts krig som vi är kategoriskt mot. För tillfället säger NATO:s medlemmar att de inte kommer att korsa den röda linjen att skicka trupper för att kämpa mot de ryska väpnade styrkorna på ukrainsk mark, eller skjuta ner ryska flygplan i ukrainskt luftrum – trots Volodymyr Zelenskyjs uppmaningar. Det beror på att de med rätta fruktar en dödlig spiral, eftersom de har blivit skeptiska om Putins förstånd, i och med att han redan från början inte tvekade att svinga med kärnvapenhotet.

Fråga 5: Kan vi stöda vapensändningar från väst till Ukraina?

I och med att ukrainarnas kamp mot den ryska invasionen är rättmätig, är det helt rätt att hjälpa dem att försvara sig mot en fiende som är överlägsen till antal och beväpning. Det är därför vi utan tvekan är för leveranser av defensiva vapen till det ukrainska motståndet. Men vad innebär det?

Ett exempel: vi är förvisso för att skicka luftvärnsmissiler, bärbara eller ej, till det ukrainska motståndet. Att vara mot det vore att säga att ukrainarna måste välja mellan att antingen massakreras och se sina städer ödeläggas av det ryska flygvapnet, utan att ha de medel de behöver för att försvara sig, eller att fly från sitt land. Men på samma gång måste vi inte bara vara mot den oansvariga tanken att införa en flygförbudszon över Ukraina eller delar av dess territorium. Vi måste också vara mot att sända stridsflygplan till Ukraina, vilket Zelenskyj har krävt. Stridsflygplan är inte strikt defensiva vapen, och att förse Ukraina med dem skulle faktiskt öka risken för ryska bombningar avsevärt.

Kort sagt är vi för att förse Ukraina med luftvärns- och pansarvärnsmissiler, liksom all sorts beväpning som är oundgängligt för att försvara ett territorium. Att förneka Ukraina sådana sändningar är helt enkelt att göra sig skyldig till underlåtenhet att hjälpa ett folk i fara! Vi har tidigare krävt leveranser av försvarsvapen till den syriska oppositionen. USA vägrade och hindrade till och med sina lokala allierade att överlämna dem till syrierna, delvis på grund av det israeliska vetot. Vi känner till vad konsekvenserna blev.

Fråga 6: Vilken inställning ska vi ha till de sanktioner som väst har utsatt Ryssland för?

I mitt PM skrev jag:

Västmakterna har beslutat om en hel rad nya sanktioner mot den ryska staten för dess invasion av Ukraina. En del av dem kan säkert minska den enväldiga Putinregimens förmåga att finansiera sin krigsapparat, andra kan bli skadliga för den ryska befolkningen utan att särskilt mycket påverka regimen eller dess oligarkkompisar. Vårt motstånd mot den ryska aggressionen och vår misstro mot de imperialistiska västregeringarna innebär att vi varken ska stöda de sistnämndas sanktioner eller kräva att de ska upphävas.

Ett annat sätt att uttrycka detta är att säga att vi är för sanktioner som påverkar Rysslands förmåga att föra krig och även dess oligarker, men inte sådana som påverkar dess befolkning. Denna sistnämnda formulering är rätt i princip, men måste sedan översättas konkret. Vi har emellertid ingen möjlighet att undersöka hela effekten av de sanktioner som västmakterna redan har infört mot Ryssland, vilket är orsaken till att jag föreslog att vi varken bör stöda sanktionerna eller kräva att de upphävs, så länge Rysslands kriminella invasion pågår.